

Temetek az én temetőmbe...

SZEMÉLYES BÚCSÚ ROLLA JÁNOSTÓL

A kép egy nappal 79. születésnapja után, 2023. október 1-én, 21:27-kor készült az Óbudai Társaskör 35. jubileumán. Az ünnepi muzsikát a Rolla János által mentorált Anima Musicae Kamarazenekar szolgáltatta, amelyet ezen az estén koncertmesterként ő irányított.

Amikor a Zempléni Fesztivál programjában a nyár folyamán a kamarazenekar sátoraljaújhelyi hangversenyén hírül vettük, hogy október 1-én kivételes ünnepre készül a „rollásan” játszó kitűnő együttes, az eseményt naptárunkban mi is előjegyeztük. A Bősze Ádám vezette hangversenyről csak legfelső fokon érdemes szólni. A koncert befejeztével a Társaskör szűk folyosóján – kezemben egy ajándéktasakkal, benne egy-egy tokaji száraz furmint és aszú palackkal, valamint a „Lavottától Kodályig” tanulmánykötettel – meghajlott hátát követtem. Egy alkalmas pillanatban megszólítva őt,

látható örömmel kérdezte:

- *Hát te mit keresel itt?*

- *Köszöntésedre hoztam orvosságot Tokaj-Hegyaljáról* – feleltem.

A kép készítése közben még maradt idő egy rövid párbeszédre:

- *Hogy van a csapat?* – érdeklődött a Lavotta János Kamarazenekar felől.

- *Még dolgozunk!* – feleltem lelkesen.

- *Óriási! Nagyszerű!* – nyugtázta elégedetten.

Az utolsó találkozást megörökítő kép elkészülte után átadtam helyem a következő gratulálónak...

Minden a kilencvenes évek első felében, a Rolla János által megálmodott Zempléni Művészeti Napok programsorozatával kezdődött. A Liszt Ferenc Kamarazenekar koncertmestere felfedezte az alig öt éve Sátoraljaújhelyen működő – de az első Lavotta CD-ét már maga mögött tudó – Zempléni Kamarazenekart és egy kirándulókoncertre kérte fel az együttest, a verbunkos-szerző, hegedűvirtuóz, színházi karmester, házitanító Lavotta János nyughelyén, Tállyán. S hogy az esetleges félreértést megelőzzük, a Lavotta János Kamarazenekar nevet adták az együttesnek a művészeti napok szervezői. A folytatásban a megváltozott nevű Zempléni Fesztivál új rendező csapata, az Interkultur Hungária megjelenéséig mintegy hat éven keresztül volt foglalkoztatva a kamarazenekar. „*S végül, de nem utolsó sorban, a rendezők fölismerték, hogy kár lenne kihasználatlanul hagyni a helyi muzikusok lelkesedését, s jól megválasztott feladatokat bízta a Lavotta Kamarazenekarra, a Kassai Fúvóstrióra s a kamarakoncerteken föllépő helybéli zenetanárookra.*”¹ Az igazgató Rolla Jánosnak, valamint a művészeti napok titkárának, Dr. Merényi Juditnak köszönhetően a kirándulókoncertek mellett barokk- és kurucvacsorák alkalmával, korhű jelmezben szolgáltatott

¹ ZEMPLÉNI MŰVÉSZETI NAPOK. A kiadvány szövegét Farkas Zoltán írta. Szerkesztette Wéber Éva. Parádesign 2001.

oda illő muzsikát a Lavotta János Kamarazenekar. A művészeti kuratóriumnak² pedig még arra is volt figyelme, hogy a verbunkos-szerző kerek évfordulóiról közösen emlékezzünk meg. Mindenesetre kijelenthetjük, hogy a fesztivál Rolla-időszaka a kegyelem évei voltak a kamarazenekar számára, amelyet a Lavotta Alapítvány Zemplén egyetlen művészeti díjának odaítélésével igyekezett meghálálni.

Lavotta János-díj³

A Lavotta Alapítvány kuratóriuma önzetlenül, örömmel ítéli oda a Lavotta János-díjat, s büszke kitüntetettjeire, mert emléket ápoló, zenekultúrát építő céljaihoz sokrétűen, gazdagon járultak hozzá. A díj tizedik alkalommal történő átadására a Kulturális Örökség Napján rendezett hangversenyen került sor.

A kuratórium egyhangú döntése volt, hogy a térség zenei díját 2001-ben Rolla János Kossuth-díjas hegedűművésznek adományozza.

Indoklás

Rolla János a Liszt Ferenc Kamarazenekar hangversenymestere 1991-ben indította útjára a Zempléni Művészeti Napok rendezvény-sorozatát. A kezdetben négy helyszínt érintő kulturális esemény a tizedik évben már 29 településen jelent – a legtöbb helyen az egyetlen – magas színvonalú kikapcsolódást. A Zempléni Művészeti Napok igazgatójaként a több száz közreműködő által nemcsak ide hozta a nagyvilágot, hanem a sokrétű program által Zemplén egyéb – természeti, építészeti, gasztronómiai, borászati – értékeit is felmutatva a térség idegenforgalmának gerjesztője. A kiváló szakember figyelmét nem kerülte el a helyi muzikusok addigi hagyományápoló tevékenysége, lelkesedése, s ennek köszönhetően néhány éve jól megválasztott feladatokat kap a zempléni zeneiskolai tanárokból, zenei pályás volt tanítványokból álló Lavotta János Kamarazenekar. A kuratórium különösen hálás azért, hogy a Zempléni Művészeti Napok programjában akár kerek évforduló ürügyén történő megemlékezéssel, vagy egy-egy kiránduló koncert erejéig a reformkor zenéjén keresztül jelen van a Tállyán nyugvó verbunkos-szerző, hegedűvirtuóz, színházi karmester, házitanító Lavotta János is.

A Lavotta Alapítvány kuratóriuma, Zemplén zeneszerető közönsége a Lavotta János-díj odaítélésével köszöni meg Rolla János hegedűművésznek eddigi munkáját és fejezi ki nagyrabecsülését.

² Petrovics Emil, Szirányi János, Dr. Tamásy Sándor, Várbíró Judit, 2004-től Batta András elnökölt

³ A Lavotta Alapítvány kuratóriuma 1991-ben Lavotta János-díj létrehozását kezdeményezte „a történelmi Zemplén- és Abaúj településeiben működő zeneművészek, e táj kultúrájának gyarapításáért fáradozók kitartó, magas színvonalú művészi munkájának-, továbbá Lavotta János életművét kutató, népszerűsítő, hagyományt teremtő és ápoló, tudományos tevékenység elismerésére.”

Hangverseny a Szent István király templomban⁴

A Lavotta Alapítvány – Lukin tanár úr vezette – kuratóriuma a kamarazenekarral együtt csak reménykedhetett abban, hogy a neves és közismerten igen elfoglalt muzsikusz a Lavotta János-díjat személyesen, sőt, a hagyományt folytatva, közös hangverseny keretében veszi majd át. Aki csak hegedűjáték

közben figyelte Rolla János vezénylő arcát: az összeráncolt homlokot, a szigorú, szúrós tekintetet, el sem tudja képzelni azt, amikor nincs álla alatt hegedűje, ebben az emberben mekkora szív, mily' hatalmas lélek lakozik.

A kamarazenekar tagjai természetesen úgy élték meg a Rolla Jánossal való találkozásnak minden óráját, hogy abból – fiatal és tapasztalt muzsikusz egyaránt – életre szóló municiót gyűjthetett. Tudatában voltak ugyanis annak, hogy a világ egyik legjobb kamaramuzsikuszának, koncertmesterének gondolatait, instrukcióit, Guarneri-jének kristálytisztá, nemes hangját testközelben hallhatják, miközben az örömteli, fegyelmezett együttműzsikálás megannyi fortélyát osztja meg az együttes tagjaival a Lavotta-ház pódiumtermében.

Lenyűgöző volt már a kezdet is. Miután háromszáz kilométer megtétele után négy óra tájt leparkolt a Lavotta Ház előtt, habozás nélkül munkához látott. *Mozart Esz-dúr szinfonia concertante Andante* tételének megszólaltatásától a reggel óta együtt próbáló kamarazenekar tagjai számára a külvilág megszűnt létezni. Ez a paradicsomi állapot jellemezte a *Vivaldi d-moll concerto grosso*, valamint *J.S. Bach III. Brandenburgi versenyének* próbáit is. Ez a három versenymű szerepelt a díjátadó koncert műsorán, s mindháromban Rolla János játszotta az első szólamot és vezette a Lavotta János Kamarazenekart.

Kérem, ne nehezteljen az olvasó, ha baráti együttlétünk néhány jellemző pillanatát is felvillantom...

Aki ilyen magas fokon éli meg a szépet – különösen egy fárasztó nap végén – bizony nehezen tud ellenállni egy jó halászlének, amelynek elfogyasztására Széphalom ideális helynek kínálkozott. A szokásosnál is hosszabb várakozás jó alkalom volt arra, hogy beszélgessünk, többek közt zenéről is. A Zempléni Művészeti Napok igazgatója, amikor a fesztivál múltjáról, jelenéről s még inkább jövőjéről elmélkedik, vagy ha a Liszt Ferenc Kamarazenekar életéről, hétköznapjairól mesél, a figyelmes asztaltársaság – a velünk ülő fiatalokkal együtt – akaratlanul is a magyar, valamint nemzetközi zene- és előadóművészet fő áramlatába kerül. Azután egyszer csak előkerült az Emlékkönyv, a Liszt Ferenc Kamarazenekar fennállásának 35. évfordulójára megjelentetett album. Szemmel láthatóan kellemesen érintette, mert, ahogy fellapozta, előtódultak személyes élményei, emlékei *Maurice André*, *Henryk Szeryng*, *Fischer Annie*,

⁴ MŰVÉSZTANODAI HÍRMONDÓ VI. évfolyam, 1-2. szám

Starker János, Fenyves Lóránd, Yehudi Menuhin, Svjatoslav Richter, Mstislaw Rostropovits, Isaac Stern, Jean-Pierre Rampal emberi, művészi nagyságáról. Keserűséggel említette hiányukat, köztük a nemrég elhunyt francia fuvolaművészt, akiről elragadtatással beszélt. Közben nemcsak asztalunkra kaptuk a bográcsokat, hanem jó hamar el is fogyasztottuk, amelyben némi szerepe lehetett a szerény adagoknak is. Hazafelé Lavotta-CD forgott a terepjáró hangberendezésén. Micsoda nap volt!

Annak igazolására, hogy milyen egy igazi harcsahalászlé a Bodrog partján, Rolla János szíves invitálására másnap az ebéd közös elköltése adott alkalmat. A törzsvendég, ez pillanatok alatt kiderült, itt nagy becsben van: tisztelet, figyelmesség, kölcsönös érdeklődés az elmúlt hetek történéseiről, mind része a vendégszeretetnek. A déli harangszó elmúltával jött is a bogrács, olyan „emberes”, s mellette külön tálalva a belsőség. Nem kétséges, Rolla János

nyert. Jó hangulatban kanalazgattuk a harcsa levét, amikor megcsörrent mobiltelefonja. A beszélgetés idejére az étterem előterébe vonult.

Izsák Stern?! – kérdezte izgatottan, majd néhány pillanat múlva egy lesújtott Rolla János tért vissza. Párizsból kapta a hírt, meghalt Isaac Stern... Néhány merítés után, anélkül, hogy szájához emelte volna, letette kanalát, képtelen volt folytatni. Majd újabb telefon az INFO Rádiótól: ígéri, fél óra múlva a szállodában készen áll az interjúra. Szinte hallani lehetett, ahogy csalódott, kétségbeesett gondoltai cikáztak fejében.

Az idén is hívtuk díszvendégnek, de szívműtete miatt nem vállalta. Úgy egyeztünk, hogy 2002-ben együtt koncertezünk a helyreállított mádi zsinagógában – mondta keserű méltatlankodással. Azt már gondolatban én teszem hozzá, hogy tovább bővült az előző este készített szomorú leltár...

Elnézést kért amiatt, hogy az ebéd így megkeseredett. És hátra volt még a délutáni helyszíni próba, valamint az ünnepi hangverseny a díjátadás ceremóniájával...

A Szent István király templomban egy helyszíni próbával folytatódott a közös munka: a hangszeresek ugyanott ültek, ahol a Liszt Ferenc Kamarazenekar művészei a nyáron, ezúttal azonban Rolla Jánost – még mindig alig hihető – a zempléni muzsikusok figyelhették árgus szemekkel. Az esős idő ellenére a közönség mégis, ahogy a Lavotta-koncerteken lenni szokott, folyamatosan gyülekezett, s amikor az utolsó padsorokat már látni sem lehetett, a ZTV kamerái is felvételre készen álltak.

És elkezdődött az ünnep: a hangszerjátékosok számára a felfoghatatlan, az elmondhatatlan, a felejthetetlen.

A nemzetközi zenei élet felkavaró híre megérintette az újhelyi közönséget is. Már a próbán is volt valami szívszorító abban, ahogyan az *Andante* tétel kezdetén megszólalt Mozart kettősversenyének zenekari bevezetője. A hangversenyen a közönséggel együtt nemcsak hallottam, szólistaként át is éltem azt a katartikus élményt, amelynek kiváltója a friss gyász lehetett. Akkor a sátorlajújhelyi templomban Rolla János hegedűje a Mozart-műben művészbarátját, testvérét siratta...

A Lavotta János Kamarazenekar törzshelyén megtartott baráti vacsorán Rolla János meleg szavakkal mondott köszönetet az együtt töltött két nap történéseiért. Nem maradt el a biztatás sem: *úgy kell dolgoznia a kamarazenekarnak, amilyen koncentrációval az est folyamán játszott. Értékes képessége ez az együttesnek és feltétlenül folytatásra érdemes!* – hangzott el útravalóként. Kissé zavartan hozta szóba az elismeréshez járó pénzdíjat, amelynek összegét az alapítvány támogatására ajánlotta fel.

Ilyen művész és ember a mostantól Lavotta János-díjas Rolla János, aki egy szerény gesztusra viszonzásul adott és adott és adott...

XIII. Országos Kamarazenekari Fesztivál Veszprémben

A következő találkozásunk szokatlan, addig nem tapasztalt helyzetben talált bennünket 2003-ban, bár ha jól bele gondolok, Rolla Jánossal az együttműzskálást eddig is egyfajta megmérettetésként éltük meg. A kamarazenekari fesztiválon a zsűriben Devich János és Madarász Iván voltak társai Rolla Jánosnak. Mindenesetre a zsűri tagjaival való spontán találkozás – mindhárman

kifejezték elismerésüket – megerősíthette hitét az együttesnek, hogy amit „*tiszteletre méltó elhivatottsággal nyújt, különleges és figyelemre méltó*”. Rolla János szavai ezek, aki „hazaiként” ölelte magához az ismerős zempléni társaságot. A díjkiosztón elismerésként verbunkos programunk⁵ a Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége különdíjában részesült.

⁵ Horusitzky Zoltán: Ungaresca

Lavotta János: Lassú magyar (Homoródi nóta)

Szigetvár ostroma két tétele: Tanácskozás, Ostromzaj

Csermák Antal: Intézett veszedelem két tétele: Megölelése nemzetségének, Elmenés

Két énekelt verbunkos Polster Ildikó közreműködésével:

Kossovits József: A reményhez

Verseghy Ferenc: Nincs Bacchusnál a nagy égben

Rózsavölgyi Márk: Vigadjunk!

Zenetudományi konferencia díszvendége

Lavotta János születésének 240. évfordulójára – Lavotta és kora címmel – emlékező konferencia⁶ díszvendégeként hívtam meg Rolla Jánost 2004-ben. Mivel hat nappal voltunk János 60. születésnapja előtt, a tanácskozás, a vele folytatott nyilvános beszélgetésem, valamint hangverseny jó alkalom volt köszöntésére. A jeles alkalomra feleségével, Weisz Zsuzsa hegedűművésszel érkezett Sátoraljaújhelyre.

Születésnap beszélgetés Rolla János hegedűművésszel⁷

DJ: *Csupán néhány nap választ el bennünket a kerek évfordulótól és hitetlenkedve mondjuk: Rolla János 60 éves. Mindez egyfajta összegzésre sarkallhatja az ünnepeltet, azonban a szakmát mindenképpen. Hogyan érint téged ez a hatodik évtized?*

RJ: Megmondom őszintén, nekem eszembe sem jutott volna, ha ilyen módon fel nem hívjátok a figyelmemet erre a dologra. Lekopogom, nem érzem magam öregnek és nem gondolom azt sem, hogy ezután valami derűs életkor következik, amit nyugdíjas kornak szoktak nevezni. Bevallom, hogy az életem folyamán sosem tekintettem hátra. De ha már így megkérdezted, talán az jellemezte ezt a 60 évet, hogy hihetetlen szép évek voltak. Nagyon hálás vagyok a sorsnak, hogy az életem a hegedűvel így összehozta. Öt éves korom óta hegedülök és nagyon sokáig nem dőlt el, hogy én zenész leszek.

DJ: *A Liszt Ferenc Kamarazenekar sikereiről szinte folyamatosan tudomást szerezhettünk, azonban egy születésnap elsősorban privát ünnep. Ezért arról kérdezlek, hogy „köteleki srácként” miért pont a hegedű mellett döntöttél s kik segítettek művészsé válásodban?*

RJ: Úgy lettem köteleki születésű, hogy sokat voltam a nagyszüleimnél. A mamámék Budapesten éltek, és azokban a nehéz időkben a háború elől lement a szüleikhez Kötelekre, s ott tartózkodása alatt megszülettem. Ott kezdtem a tanulmányaimat, ott jártam iskolába is. De Köteleken mindenképpen pesti gyereknek számítottam.

Első hegedű óráimat, ez nem vitás, a nagypapám adta. A sufnyiban, gyerekkoromban nagyon szerettem elbújni. Mivel falun nem volt hegedű,

ezért a nagypapám csinált nekem egy szerkezetet és én nagyon szerettem azzal játszani. Elmondhatom, hogy a hegedüléssel ezek voltak első találkozásaim. A szüleim nagyon szerették a zenét, nővérem zongorázni tanult, engem pedig hegedűn tanítottak. A papám műkedvelő zenész volt, zenekarban játszott és igen szerette volna, hogy a gyerekei erre a pályára menjenek. Úgy 15 éves koromtól kerültem kapcsolatba a kamarazenével és tulajdonképpen zenész múltamat igazán innen számítom.

DJ: *A mai napig számos világnagyságnak vagy szólista partnere. Pályád során kik voltak még hatással hegedülésedre?*

⁶A konferencia előadói: Bónis Ferenc, Dombóvári János, Fehér József, Papp Géza (előadását Dombóvári János olvasta fel), Sziklavári Károly, Timár Sándor

⁷MŰVÉSZTANODAI HÍRMONDÓ VIII. évfolyam, 3-4. szám

RJ: Ez egy nagyon érdekes és összetett dolog. Az ember egy bizonyos ideig az életében azzal foglalkozik, hogy először hegedülni szeretne megtanulni, minél gyorsabban játszani, minél stílusosabban előadni, és egyszer csak eljut egy olyan pontig, amikor a zene egyre inkább érdekli. Ez mérföldkő egy hangszeres életében, mert nyilvánvaló, hogy a zenéléssel maga a hangszer szeretete is párosul. Azok a zenei megoldások, amelyek magát a hegedülést helyezik előtérbe, hadd mondjam azt, hogy harmad osztályú produkciók. Mert abban a pillanatban, amikor a zene oldaláról közelítünk egy kompozícióhoz, egész más hangszeres problémák jönnek elő. Igazán arra kell törekedni, hogy úgy kell megszólaltatni egy művet, ahogy a szerző azt megírta. Nagyon sok nevet sorolhatnék, tanárokat, nagyszerű embereket, akikkel szerencsésen hozott össze a sors, s akiknek hihetetlenül sokat köszönhetek. Érdekes módon, nem is mindig vonós hangszeresek tettek rám mély benyomást. Jean-Pierre Rampal, akivel sokat dolgoztunk együtt és zeneileg voltunk szoros kapcsolatban, nos, ő volt az a művész, aki a zeneiséget a hangszertől függetlenül tudta.

Egy másik emlékem: Henryk Szeryng. Sose felejttem el első találkozásunkat, – ez még a 70-es évek legelején volt – Henryk Szeryng mellé kellett állnom J. S. Bach kéthege-dűs versenyét játszani, s amikor találkozott az „Isten” és ember, bevallom, ez nagy stresszt jelentett számomra. És ahogy mellette álltam, egyszer csak éreztem, amint fölemelte magához az embert...

DJ: *Hadd, kanyarodjunk vissza 1969-ig, amikor harmadik lettél a rádió hegedűversenyén. Ez igazán kitűnő kezdete egy szóló karriernek. Te mikor döntötted el, hogy inkább a kamarazenélést, a zenekari játékot részesíted előnyben?*

RJ: Amikor kisgyerekkoromban elkezdtem hegedülni, első perctől az érdekelt, hogy minél gyorsabban tudjak játszani. Például ezért imádtam Monti Csárdását, s szerettem hegedülni. Amikor bekerültem a konzervatóriumba, ott találkoztam azzal a ténnyel, hogy bizony gyakorolni kéne. Szívesen hegedültem a saját szórakoztatásomra. Abban a pillanatban, amikor a hegedűjáték kötelezővé vált, a sok skála, technikai gyakorlat, mind teherré vált számomra. Azután a második éven nagyon fiatalon bekéredzkedtünk a Sándor Frigyes vezette ottani növendék zenekarba. Akkor mi még nem járhattunk, csak harmad évtől lehetett. És ott elkezdtük az együtt muzsikálást, ami nekem nagyon tetszett. Tulajdonképpen így kezdtem igazán kapcsolatba kerülni a zenével.

Számunkra a kamarazenélés eleinte nem azt jelentette, hogy igazán magas szinten akarjuk művelni a zenét. Szerettünk együtt muzsikálni és imádtunk hegedülni. Sokat koncerteztünk még 1963, a Liszt Ferenc Kamarazenekar megalakulása előtt. Ezek un. „szent haknik” voltak. Húsvétkor és karácsonykor végigjártunk három-négy templomot és azt játszottuk, ami a kántor vagy pap kívánsága volt. Aztán később a magas zenei szinten való kamarazenélés példaként hadd említsem Isaac Stern nevét, akinek a hangszer tényleg csak egy eszköz volt a kezében ahhoz, hogy általa az ember megszólalhasson. Nagyon sokat koncerteztünk vele és ezeket lemezfelvétel is kísérte. Ő igazán virtuóz hegedűs volt, akiből egy nagyon letisztult kamarazenész lett.

DJ: *Milyen terveid, vágyaid vannak, s mit szeretnél még elérni?*

RJ: Szeretném a Liszt Ferenc Kamarazenekart úgy tovább nevelni, hogy ezt a 42 évnyi munkát, tapasztalatot ne hagyjam kárba veszni, és igyekszem mindezt úgy átadni a fiataloknak, hogy majd ők is tovább fejleszthessék.

A beszélgetés végén Bónis professzor – néhány szavas élcelődő párbeszéd kíséretében – egy általa közreadott Rózsavölgyi táncgyűjteménnyel lepte meg az ünnepeltet.

A hosszúra nyúlt, tartalmas napnak ezzel még korántsem volt vége, hiszen hátra volt még az ilyenkor hagyományos jubileumi hangverseny a Lavotta János Kamarazenekar előadásában, amely rendhagyó volt tekintetben, hogy a Latabár Árpád Színpadon közénk állt az ünnepelt. Szó szerint, mert J.S. Bach d-moll kéthegedűs versenyműben szólistaként állt a színpadon, én pedig mellette. Henryk Szeryng mellett állva mit is mondott érzéséről Rolla János? Visszaidézem: „... *Amikor találkozott az „Isten” és ember, bevallom, ez nagy stresszt jelentett számomra. És ahogy mellette álltam, egyszer csak éreztem, amint fölemelte magához az embert...*” S hogy az „Istennel” való találkozást, a stresszt, a fölemelő érzést én is átélhettem, míg élek, hálás leszek Jánosnak.

Igazi köszöntése a versenymű elhangzása után következett, amikor a Lavotta János Kamarazenekar nevében a jellegzetes Szász Endre motívumokkal díszített, hollóházi porcelánhegedűt jókívánságokkal kísérve átnyújtottam.

A jubileumi hangversenyt a továbbiakban a kamarazenekar Lavotta, Bihari, Csermák, Kossovits, Rózsavölgyi verbunkos darabjainak előadásával zárta.

Jutalomjáték harmadszor...

Sátoraljaújhelyen bő évtized eltelte után találkoztunk ismét, ezúttal kettős évforduló okán: a Lavotta János Művészeti Iskola igazgatójaként eltöltött 30 év, valamint 65. születésnapom alkalmából, amelyet szóló-, kamara-, valamint zenekari esttel terveztem megünnepelni 2017-ben. Az utóbbi hangversenyen Rolla Jánost kértem fel a Lavotta János Kamarazenekar vezetésére, s aminek ő készséggel eleget is tett. A műsor összeállítása⁸ igazán

méltó volt a Liszt Ferenc Kamarazenekar művészeti vezetőjéhez, hiszen előadásukban hallhatta a Zempléni Művészeti Napok közönsége is. Számunkra ugyanakkor nem mindennapi kihívást jelentett a művek előkészítése. És akkor a koncert előestéjén jött a csoda: János

⁸ A. Vivaldi: G-dúr szimfonia

J.S. Bach: V. Brandenbúrgi verseny, szólisták: Dombóvári János (hegedű), Dombóvári J. Imre (fuvola) és Bojti Eszter (csenbaló)

J. Haydn: D-dúr gordonkaverseny, Dombóvári Zsolt szólójával
Kossovits József: Szerenád

mentorságával úgy istenigazából neki gyürkőztünk. Ízekre szedte a darabokat, szólóztatott szólókat, pultot, szólistát egyaránt annak érdekében, hogy az előadásban közös nevezőre jussunk. A szebb és jobb hangzás érdekében, ha kellett a hegedűk lelkét állígtatta, mindezt látható szenvedéllyel tette. Az egyedülálló kamarazenekart irányító, s inkább visszafogott „rollás” technikát: a vonós kéz, a hegedű csigájának avisoját, a belépő szólamra irányuló tekintetet, a szemöldök fegyelmező játékát csodálattal tapasztalhattuk meg mi is.

Ez a harmadik közös muzsikálás Jánossal soha nem remélt jutalomjáték volt számomra, amelynek szólistaként muzsikus fiaim közül J. Imre és Zsolt is résztvevői voltak.

Kol Nidrei...

Egy kamarazenekar életében adódhatnak olyan zeneművek, amelyek egy idő után különös jelentőségűvé válnak. Ilyen mű M. Bruch héber imája, a csellóra és zenekarra írt Op. 47-es *Kol Nidrei*. Még a Covid-járvány kitörése előtt csellista zenekari társunk, Kemenczky Klára kereste meg Rolla Jánost, hogy elkérje a zenekari anyagot, mert szeretné mielőbb eljátszani.

A szólamok átvételére egy találkozót beszélünk meg Jánossal, s hol máshol, mint a Régi Zeneakadémián, ahol a belgyógyászokból álló Semmelweis Vonósnegyes matiné hangversenyére érkeztünk. Zemplénbe is eljutott annak híre, hogy betegséggel küzd és a tokaji desszert borokat immunerősítőként előszeretettel használja, így hát én is vittem a tokaj-hegyaljai orvosságból. Miután akár sorstársaknak is gondolhattuk magunkat, így nyíltan beszélhettünk bajainkról. Ekkor árulta el azt is, hogy folyamatos kezelés alatt áll és inge alatt a gyógyszeradagoló automatikusan működik. Mindenesetre Mischa Maisky kamarazenekari átíratának szólamaival a hónap alatt vonultunk be a díszterembe, kardiológus, tüdőgyógyász, onkológus főorvosoktól gyógyító muzsikát hallgatni...

Zenekari társunknak minden oka megvolt a sietségre – M. Bruch darabját a Lavotta János Kamarazenekar hagyományos adventi hangversenyén Klárával meg is szólaltattuk –, ugyanis súlyos beteg édesapja lánya gordonkajátékát 2019-ben utoljára hallhatta...

Ki gondolta volna azt, hogy ez a fájdalmasan szép, bűnbánó muzsika 2023 adventjén lélekben Rolla Jánossal újra összeköt mindnyájunkat? A készülődés kezdetén vettük barátunk, mentorunk halálhírét, amely különösen a két hónappal korábbi találkozásunk után tűnt váratlannak. Persze, egy kórházi műtét során soha nem tudhatjuk meg előre, ki lesz a győztes... A *Kol Nidrei* imában Dombóvári Zsolt hol panaszos, hol pedig könyörgő, szép, kifejező csellóhangjával a kamarazenekar kíséretében – a közönséggel együtt – Rolla Jánost siratta.

Az utolsó úton...

Amikor végbúcsújára a Farkasréti temető Makovecz-ravatalozójához érkeztem, a hangszórókon keresztül Mozart Esz-dúr szimfonia concertante *Andante* tétele szólt... És rögtön előjött a fájdalmas érzés emléke, amikor a Lavotta János Kamarazenekarral, s közös játékunkkal 2001-ben Isaac Sternt sirattuk.

Rolla Jánost utolsó útjára kísérve a muzikus társak, a vonósok nagy családja Kocsis Zoltán, Sir Solti György, Bartók Béla sírja mellett elhaladva érkeztek János végső nyughelyéhez.

Temetek az én temetőmbe, ha már temetnem muszáj. Oda, ahová egykori mentoraim: Dr. Máczay Gyuláné, Lukács Pál, Hargitai Miklós, Kocsis Albert, Szokolay Sándor, Lukin László, Molnár Pál, Papp Géza, Szőnyi Erzsébet, Bónis Ferenc, Ittzés Mihály már előre mentek.

Boldog nyugalmat és örök emléket Neked!

Dombóvári János

